

Банки сучасного та майбутнього Banks of the present and the future

DOI: [10.26565/2786-4995-2021-1-01](https://doi.org/10.26565/2786-4995-2021-1-01)

УДК 336.71

Вікторія Коваленко

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри банківської справи,
Одеський національний економічний університет,
вул. Преображенська, 8, Одеса, 65082, Україна,
e-mail: kovalenko-6868@ukr.net; ORCID ID: 0000-0003-2783-186X

Валерія Кочорба

к.е.н., доцент,
Навчально-науковий інститут «Каразінський банківський інститут»
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна,
e-mail: kochorba33@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-5509-680X

Неля Коваль

студентка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Навчально-науковий інститут «Каразінський банківський інститут»
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна,
e-mail: nkoval2907@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-2439-2024

ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКІВ УКРАЇНИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЙОГО УПРАВЛІННЯ

Анотація. В умовах загострення конкуренції банки, очікуючи прибуток, можуть розміщувати свої активи у високоризикові інструменти, що може призвести до втрати ліквідності та платоспроможності. Зростає відповідальність керівництва банку за стратегічні цілі фінансового розвитку банку. За цих обставин підвищується роль теоретичних та практичних аспектів формування фінансової стратегії банку. Але слід пам'ятати, що основою фінансової стабільності та стратегічного розвитку є формування ефективної кредитної політики, яку може забезпечити чітко вироблена стратегія.

Стратегія виступає інструментом реалізації стратегічного управління банку, що являє собою діяльність, пов'язану з визначенням цілей і задач організації та забезпеченням взаємовідносин між організацією і зовнішнім оточенням та, в свою чергу, відповідає її внутрішнім можливостям і дозволяє залишатися сприйнятливою до зовнішніх вимог.

У роботі було досліджено значення сутності кредитного портфеля, зокрема уточнено поняття "кредитний портфель банку" та його роль. Також висвітлені функції кредитного портфеля комерційного банку, з яких випливають основні цілі його формування. Визначено особливості понять «розміру» та «структури» кредитного портфеля.

В статті проаналізовано динаміку обсягів кредитного портфеля банків та їх кількість станом на 1 січня 2018-2021 р.р., окреслено фактори, що мають безпосередній вплив. Окрім цього, у роботі досліджено кредитний портфель одного з найкрупніших системних банків України - АТ «КБ «ПриватБанк» та надано оцінку його структурі та якості.

Для вдосконалення заходів щодо попередження виникнення кредитного ризику, банку слід враховувати вартість кредитних ресурсів в управлінні кредитним ризиком. Це дозволить визначити часовий інтервал та доцільність коригування відсотків за наданими кредитами, що вирішально для вдосконалення інструментарію аналізу в процесі управління кредитним ризиком.

У висновках представлені рекомендації для банківського сектору України задля подальшого покращення кредитування та поліпшення стану кредитного портфеля банків України.

Ключові слова: динаміка кредитного портфеля, кредитний портфель, розмір кредитного портфеля, структура кредитного портфеля, якість кредитного портфеля.

Формули: 0; рис.: 7; табл.: 0, бібл.: 10

Вступ. Для банківського сектору завжди важливо зберігати оптимальну структуру кредитного портфеля, адже від його якості значною мірою залежить і його стабільність, репутація, фінансовий успіх. Економіка України сьогодні перебуває в умовах фінансово-економічної нестабільності, що і призвело до значних потрясінь у всій банківській системі та майже звело до мінімуму банківське кредитування. Саме тому формування банківськими установами збалансованого кредитного портфеля набуло ще більш актуального значення.

Аналіз останніх досліджень та постановка завдань. Вагомий внесок у дослідження теоретико-методологічних основ формування, управління та моніторингу кредитного портфеля внесли такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: А. Арбузов, Ю. Бугель, А. Герасимович, Г. Карагодова, О. Мороз, В. Савлук, І. Ткаченко, Д. Рікардо, А. Сміт, І. Фішер, М. Фрідман, та інші. Проте, варто відмітити, що питання аналізу кредитного портфеля комерційного банку та вдосконалення саме процесу щодо його управління в сучасних реаліях залишаються дискусійними та недостатньо опрацьованими.

Метою статті є дослідження та аналіз кредитного портфеля вітчизняних банків України, зокрема на прикладі діяльності АТ КБ «ПриватБанк», а також представлення пропозицій щодо підвищення його якості, ефективності формування, чим і обумовлюється якісна кредитна діяльність банку.

Результати дослідження. Стратегія виступає інструментом реалізації стратегічного управління компанії, яке представляє собою діяльність, пов'язану з визначенням цілей і задач організації та забезпеченням взаємовідносин між організацією і зовнішнім оточенням, що, в свою чергу, відповідає її внутрішнім можливостям і дозволяє залишатися сприйнятливою до зовнішніх вимог

Сутнісне розуміння стратегії дозволяє говорити про існування трьох основних підходів:

- трактування стратегії як програми, плану, послідовності дій, які дозволяють досягти певних цілей організації, забезпечення її стійкості, прибутковості та ринкового успіху в цілому;
- сукупність стратегій, елементів, правил та напрямів діяльності організації, які дозволяють раціонально використати її конкурентні переваги, визначити основні напрями реалізації концепції та, у кінцевому результаті, досягти поставлених цілей діяльності;
- спосіб реалізації власних інтересів організації у просторі [1].

Стратегія банку визначає вектор його позитивного розвитку з метою задоволення економічних потреб суспільства, на підставі подолання інформаційної асиметрії ринку з урахуванням регулятивних норм і правил НБУ та рухомих сил конкурентного середовища. Тому формування виваженої кредитної політики є важливою складовою стратегічного розвитку банку, адже вона здатна підвищити якість кредитів, і, звісно, фінансовий стан банку.

Кредитна діяльність банку виступає одним з важливих джерел залучення коштів у економіку країни і підтримку її раціонального функціонування. Банки за рахунок кредитної діяльності підвищують активність державного та підприємницького секторів економіки, домогосподарств.

Проте сьогодні процес банківського кредитування потребує вдосконалення. Це стосується й формування кредитного портфеля, який займає вагоме місце у пріоритетах діяльності комерційних банків, оскільки дозволяє більш чітко розробляти їхню стратегію і тактику, а також визначати можливості з кредитування клієнтів і розвитку ділової активності. Ефективний та якісний кредитний портфель сприяє максимізації дохідності як окремого банку, так і загального результату діяльності банківської системи України.

Згідно з поданням Національного банку України, кредитний портфель – це сукупність усіх банківських позик, що структуровані за певними параметрами відповідно до завдань визначеної банком кредитної політики [1].

Сутність кредитного портфеля розглядається також через його функції, до яких відносять:

- розподільну та перерозподільну;
- заміщення грошей кредитними операціями;
- об'єднання кредитів;
- мінімізації кредитного ризику;
- розширення та диверсифікації дохідної бази банку [1].

Проте деякі з них, на думку науковців, є похідними від загальновідомих функцій кредиту, а деякі є особливими з огляду на специфіку кредитного портфеля [2]. З функцій кредитного портфеля впливають основні цілі його формування, що представлені на рис. 1.

Залежно від цілі банк формує кредитний портфель певного типу, який в загальному вигляді є характеристикою портфеля, що показує співвідношення прибутку та ризику.

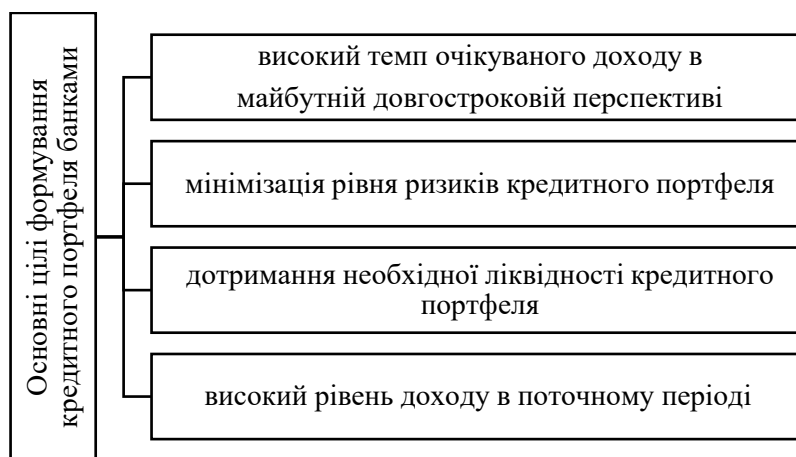

Рис. 1. Основні цілі формування кредитного портфеля банками [3]

Аналіз кредитного портфеля вимагає вивчення його структури з точки зору груп ризику, безпеки, структури власності позичальників тощо. У сучасних умовах оцінка якості кредитного портфеля комерційного банку залежить від належної оцінки ризику, який банк свідомо бере на себе при здійсненні різних операцій. Для банківського сектору важливо не уникати ризику в цілому, а передбачити та мінімізувати, тобто застосовувати різні методи управління ризиками.

Окрім цього, кредитний портфель характеризується розміром та структурою. «Розмір кредитного портфеля» розглядається відносно всіх активно-пасивних операцій банку, а також відносно розміру кредитних портфелів інших банків і оцінюється за балансовою вартістю всіх кредитів банку, у тому числі прострочених, пролонгованих, сумнівних.

Натомість, «структура кредитного портфеля» – це співвідношення конкретних видів кредитних операцій в кредитному портфелі банку [4].

Проаналізуємо динаміку обсягів кредитного портфеля та кількість банків України на 1 січня у період з 2018 по 2021 рр., що представлені на рис. 2.

З наведених даних можна зробити висновок, що у 2018-2019 рр. кредитний портфель банків України поступово збільшувався, не дивлячись на те, що кількість банків при цьому зменшувалася. Проте у 2020 р. відбулось зменшення кредитного портфелю банківського сектору України, яке перейшло і на 2021 р.

З наведених даних можна зробити висновок, що у 2018-2019 рр. кредитний портфель банків України поступово збільшувався, не дивлячись на те, що кількість банків при цьому зменшувалася. Проте у 2020 р. відбулось зменшення кредитного портфелю банківського сектору України, яке перейшло і на 2021 р.

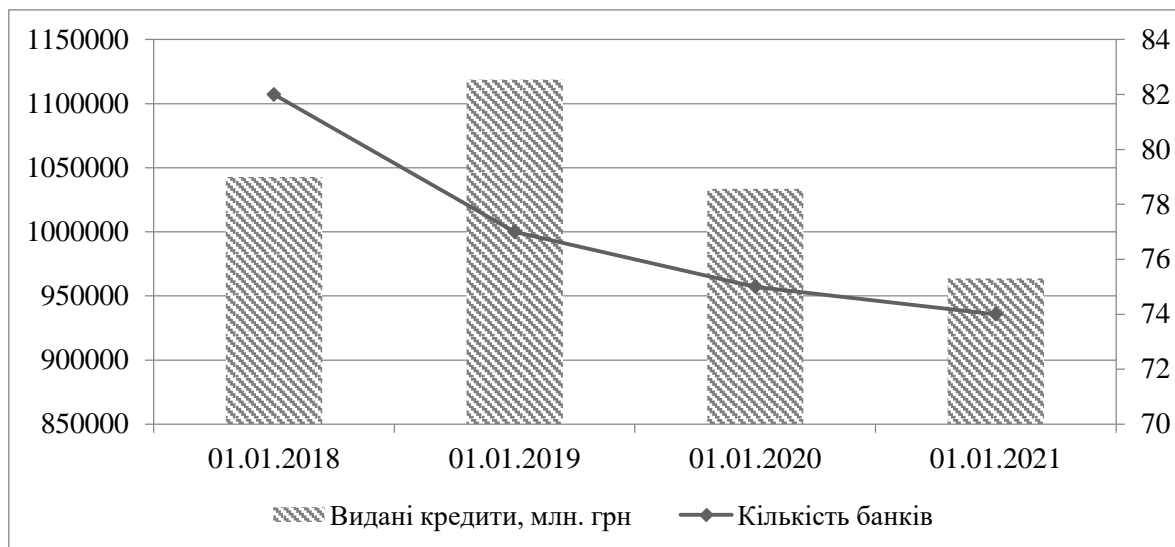

Рис.2. Динаміка обсягів кредитного портфеля банків та їх кількість станом на 1 січня [5].

Станом на 1.01.2021 банками було видано 963664 млн. грн кредитів, що на 69875 млн. грн менше ніж 1.01.2020 р. (кількість банків 1.01.2021 на 2 менше ніж 1.01.2020). Така ситуація стала наслідком погашення кредитів державних монополій та дочірніх компаній міжнародних груп. Також на зменшення кредитного портфелю вплинула ситуація зі світовою пандемією COVID-19, яка призупиняла активність економічних суб'єктів. У загальному огляді це дозволяє зробити висновок про підвищення потужності та стабільності українських банків, які примножують свої активи та працюють відповідно до чинного законодавства. Розглянемо частку кредитного портфеля банків України в їх активах, що наведено на рис.3.

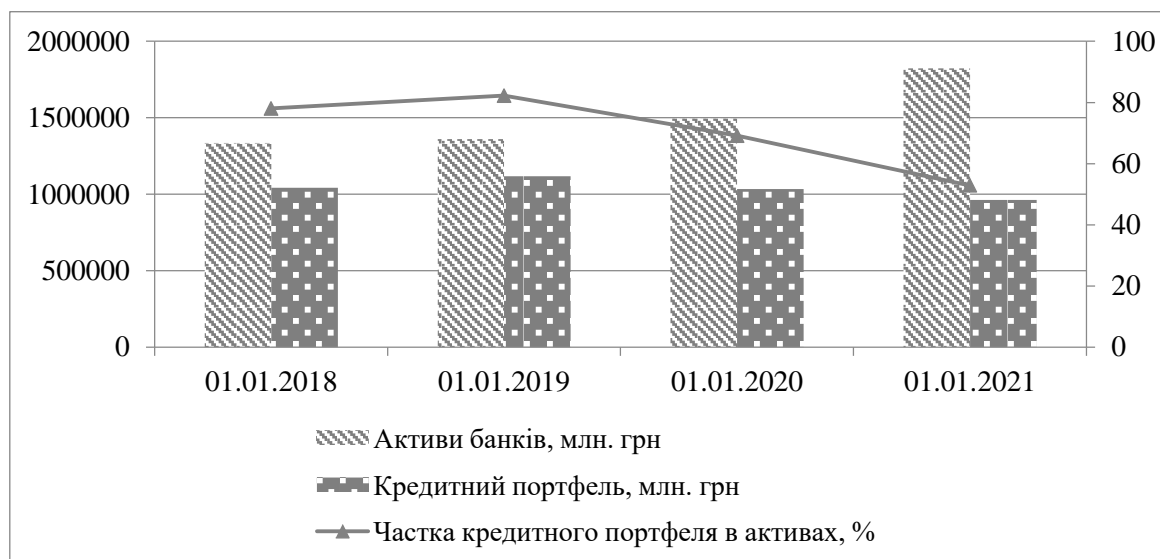

Рис. 3. Частка кредитного портфеля банків України в активах у динаміці [5].

Як ми можемо спостерігати, надання кредитів є найпоширенішою операцією банків. Кредитні операції охоплюють більше 60 % усіх загальних активів банку. Достатньо велике значення цього показника може вказувати на те, що банки занадто перевантажені позиками. Існує думка, що значення цього показника понад 65% є завищеним. Проте ліквідні банки мають нижчий рівень цього коефіцієнта, але більшу частку ресурсів у короткострокових

коштах грошового ринку та в інвестиційних цінних паперах, які, у свою чергу, можуть легко конвертуватися в грошові кошти та потім видаватися у формі позик [6].

Аналізуючи частку кредитного портфеля в активах банків можна побачити, що в 2018-2019 рр. дане значення сягало 78% і 82% відповідно, що говорить про переважаність банківської діяльності кредитними операціями. У 2020 р. даний показник набув значення 69%, на початок 2021 р. сягнув рівня 52%, але такі зміни відбулися внаслідок пандемії, яка вплинула на економічну ситуації усіх країн, які з нею зіткнулися, коли банки не могли в повному обсязі проводити кредитні операції.

За даними Національного банку України, якість кредитного портфеля українських банків продовжує покращуватись. Аналізуючи непрацюючі кредити (NPL) на початок 2021 р., можна констатувати, що їх частка в Україні становила 41%. Але така ситуація була не завжди. Починаючи з 2018 р. частка непрацюючих кредитів поступово скорочується. Масштабну роботу провели державні банки в 2020 р.: за рік вони списали 30,6 млрд у гривні та 3,1 млрд у долларовому еквіваленті. Це дозволило їм знизити частку непрацюючих кредитів з 63,5% до 57,4%. У результаті загальна частка NPL в банківському секторі знизилась за 2020 р. на 7,4 в.п.

До нових заходів, що здійснює Національний банк з метою стабілізації ситуації, що спричинило поширення COVID-19, відносяться зміни в нормативно-правових актах, а саме Постанові НБУ № 97 «Про затвердження Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України». Сюди належить і відтермінування подання банками річної фінансової звітності, а також перенесення оцінки бізнес-моделей банків. Окрім цього, Правління Нацбанку загострили увагу на ситуації з обслуговуванням позичальниками кредитів. Позиція НБУ у цьому питанні така: до всіх кредитів, що станом на вечір 7 березня 2020 р. були працюючими та обслуговувалися, можна застосовувати пільговий режим обслуговування на період карантинних заходів, і це не матиме негативного впливу на капітал банку.

Варто зауважити, що якість загального кредитного портфеля підвищилась майже в усіх групах банків. Найвідчутніше – у приватних та іноземних фінансових установах (за виключенням банків з російським капіталом) до 20,2%.

Проте, як вважають аналітики, банки можуть зіткнутися з погіршенням якості кредитного портфеля, особливо в сегменті кредитів фізичних осіб, який останнім часом активно зростає. Найвірогідніше, погіршиться платіжна дисципліна і в клієнтів з МСБ, які зазнали основного удару від карантину [6].

Як зазначає головний регулятор банківської діяльності України, основним викликом для прибуткової діяльності банків надалі будуть втрати від погіршення якості кредитного портфеля, що призведе до зростання відрахування в резерви у наступні два квартали. Водночас, процентні та комісійні доходи надалі зростатимуть, тому до кінця року сектор залишиться прибутковим [6].

Так як метою статті є дослідження і аналіз кредитного портфеля вітчизняних банків, проаналізуємо кредитний портфель найсистемнішого банку України - АТ «КБ «ПриватБанк» за поданий період (рис. 4). В ході реструктуризації Банк змінив валюту кредитів на гривню, знизив процентні ставки, збільшив тим самим термін погашення кредитів до 2024 і 2025 років.

Для визначення якості кредитного портфеля використаємо показник кредитної активності, який показує частку кредитних вкладень у загальних активах банку. Проте, спочатку проаналізуємо частку кредитного портфеля АТ КБ «Приватбанк» в кредитному портфелі банківського сектору на 1 січня у період з 2018 по 2021 рр., що представлено на рис. 4.

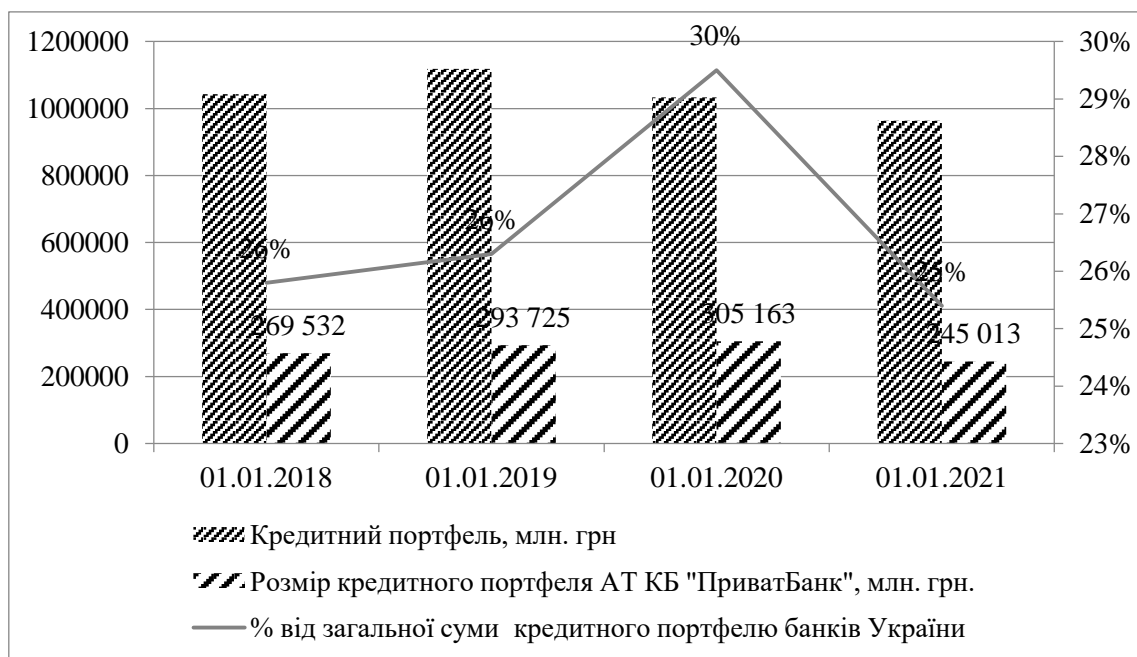

Рис.4. Динаміка кредитного портфеля АТ «КБ «ПриватБанк» на 1 січня [6].

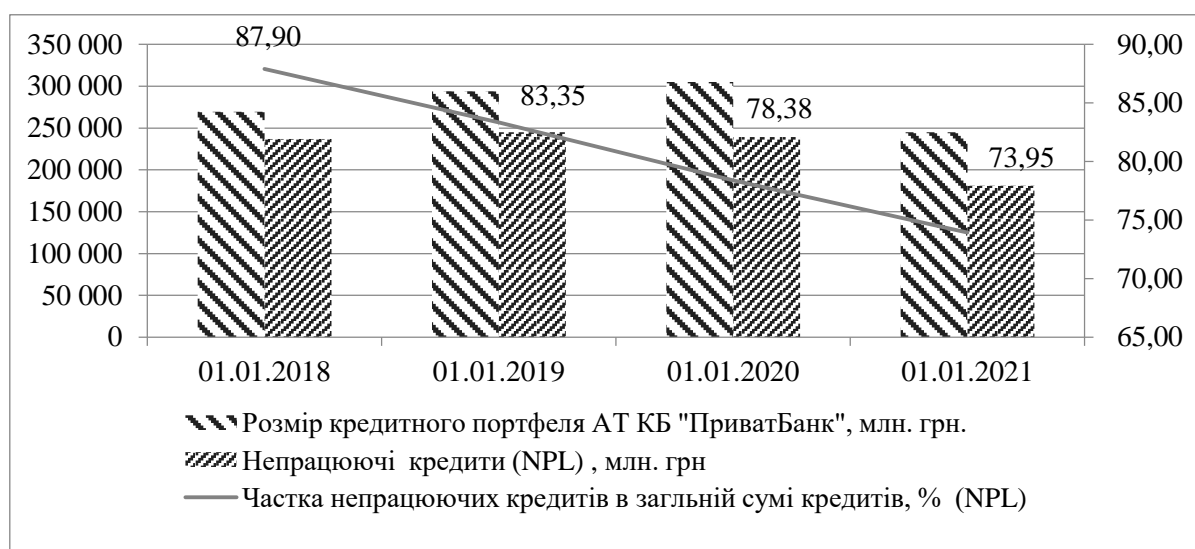

Рис. 5. Обсяг непрацюючих кредитів (NPL) в загальній сумі кредитів АТ КБ «Приватбанк» на 1 січня в динаміці [6].

З метою зниження ризикованості кредитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк» використовує різні варіанти повернення боргів, наразі обмежено кредитування корпоративних клієнтів, валютне кредитування, кредитування великих кредитів, підвищено вимоги до забезпечення кредиту та вжито ряд інших заходів відповідно до чинного законодавства. З огляду на це, пропонується оптимізувати структуру кредитного портфеля банку з метою зниження кредитного ризику та одночасної максимізації прибутку банку від кредитних операцій, що позитивно відіб'ється на показниках ефективності банку.

Розробка заходів з оптимізації рівня кредитного ризику – один із напрямів удосконалення кредитного процесу зокрема та загальної системи управління фінансовими потоками банку в цілому, а не лише банківськими ризиками. Одним із напрямів аналізу процесу управління кредитним ризиком є розгляд вартості кредитних ресурсів. Вартість кредитних ресурсів можна розглядати як інтегральний показник імовірності виникнення кредитного ризику.

Вартість кредитних ресурсів кореспондується з умовами зниження кредитного ризику, наприклад, за рахунок використання різних методів його хеджування. Аналіз вартісних аспектів залучених ресурсів і наданих кредитів також дозволяє дослідити тенденції впливу між кредитними і депозитними ставками, обсягами їх залучення, встановити прийнятні умови для розширення клієнтської бази як з урахуванням залучення ресурсів, так і їх ефективного розміщення. Кредитний ризик – один з основних чинників, що впливає на величину відсоткової ставки за користування кредитом.

Перш ніж зосередити увагу на конкретних рекомендаціях щодо врахування вартості кредитних ресурсів через імовірність виникнення та розвитку кредитного ризику в банку, наведемо статистичне підтвердження їх ґрунтовності на прикладі зміни відсотків за кредитами для фізичних осіб та обсягів наданих кредитів АТ КБ «ПриватБанк» за період 2018-2020 рр. (рис. 6.).

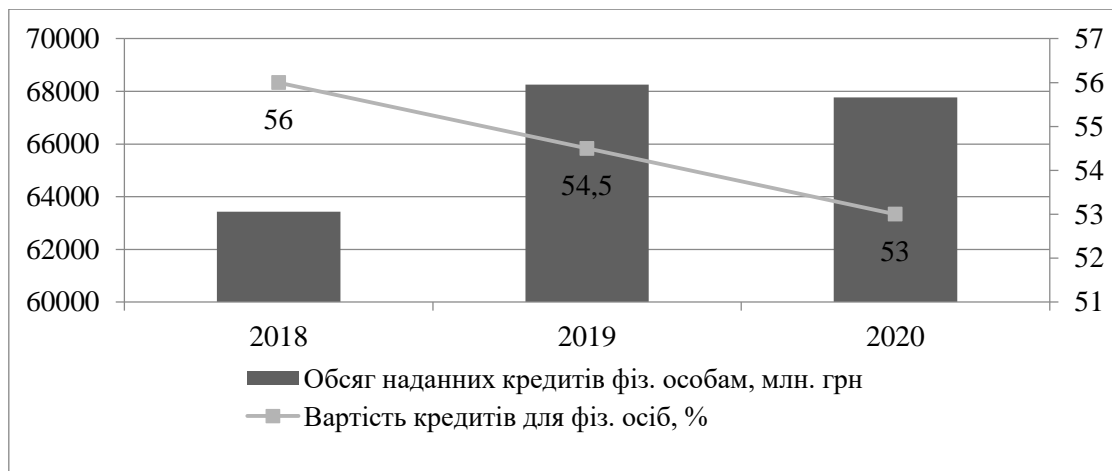

Рис. 6. Зміни відсотків за кредитами для фізичних осіб та обсяги наданих кредитів АТ КБ «ПриватБанк» за період 2018-2020 рр. [6].

Як бачимо, при зниженні вартості кредитних ресурсів у 2019 році попит на них зростає, за таких умов зростає імовірність виникнення кредитного ризику. У 2020 р. НБУ знизив облікову ставку до рекордно низького рівня – 6% (станом на 16.04.2021 року її значення набуло показника – 7,5%), «здешевлення» кредитів мало б призвести до зростання їх обсягів, але поширення пандемії коронавірусу (COVID-19), яке почалося у 2020 році, призвело до сповільнення економічної та соціальної активності. Банки у свою чергу для зниження імовірності настання кредитних ризиків в умовах невизначеності стримували обсяги надання кредитів.

Таким чином, управління кредитним ризиком відносно ціни кредитних ресурсів можна розглядати як адаптаційне. Це ґрунтується на тому, що адаптаційне управління передбачає можливість зміни управління залежно від впливу на кінцевий результат на підставі врахування наслідків такої зміни.

Про застосування та впровадження підходу до управління кредитним ризиком на основі кредитної ставки можна говорити на підставі моделі оцінки залежності обсягів наданих кредитних ресурсів від ціни на них, щодо врахування ймовірності настання та розвитку кредитного ризику.

Означену модель слід подати як відносно розглянутих та узагальнених нами статистичних даних, так і з урахуванням основних теоретичних положень щодо проведення відповідного аналізу. Слід урахувати, що зі зростанням обсягів наданих кредитних ресурсів може бути об'єктивне зменшення кредитної ставки, що назагал також відповідає теорії попиту і пропозиції. Одночасно слід указати, що відповідно до загальних теоретичних положень, величина кредитного ризику збільшується зі зростанням обсягів наданих кредитів, тобто величина кредитної ставки, яка в такому разі визначає певну величину настання ризику, може зростати. В сукупності маємо функцію обсягу наданих кредитів та функцію величини кредитного ризику, що представлена на рис. 7.

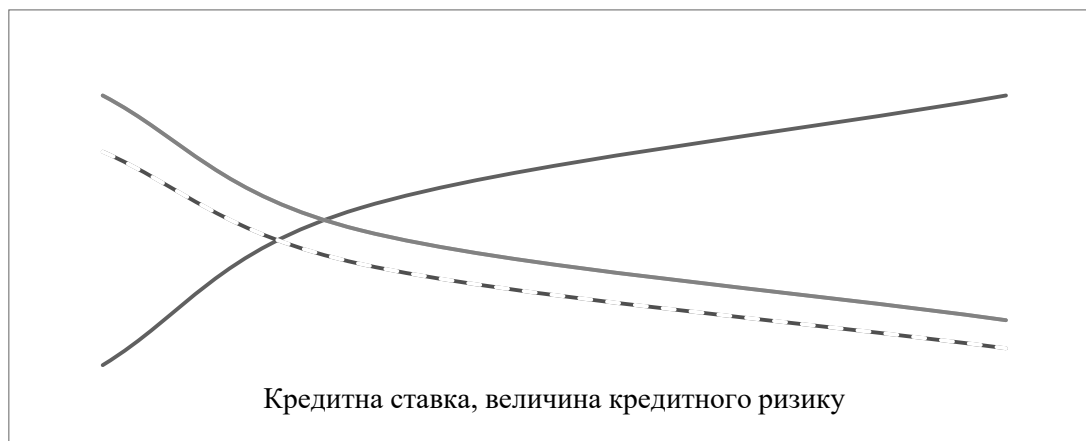

Рис. 7. Функція обсягу наданих кредитів та величини кредитного ризику

Вигляд функціональних залежностей умовний, і має визначення у кожному випадку окремо. Однак це не обмежує загальних міркувань щодо введення моделі. Разом із тим зазначимо, що ми не розподіляємо кредитні відсотки і обсяги наданих кредитів у розрізі окремих напрямків кредитування. Інакше кажучи, така модель дає змогу проводити відповідний аналіз як окремим різновидом наданого кредиту, так і за їхньою сукупністю. Зазначена модель дозволяє досить об'єктивно аналізувати різні ситуації взаємозв'язку аналізованих параметрів:

- обсягу наданих кредитів;
- ставки кредиту;
- величини кредитного ризику;
- абсолютного обсягу наданих кредитів.

Якщо функція обсягу наданих кредитів змінюється в напрямку її зменшення (пунктирна лінія на рис. 7), то за вказаною моделлю також зменшуються величини кредитної ставки та відповідного ризику. Проте, наявність зворотної до функції обсягу наданих кредитів, функції величини кредитного ризику зумовлює знаходження оптимальної величини ціни кредитних ресурсів як перетину цих означених, на рис. 7 функціональних залежностей. Разом із цим для визначення моментів коригування ціни наданих ресурсів можна застосовувати оцінку тенденції зміни обсягів наданих ресурсів та їхньої ціни за відповідними коефіцієнтами еластичності. Тобто слід розглядати:

- еластичність обсягу наданих кредитів (EKR) як відношення зміни обсягу наданих кредитів до відповідної зміни кредитних ставок;
- еластичність величини кредитного ризику (ERK) як відношення обсягу наданих кредитів до відповідної зміни величини кредитного ризику (зокрема, питомої ваги частки проблемних кредитів).

Отже, для визначення доцільності коригування кредитної ставки, насамперед, аналізується взаємна зміна введених у розгляд коефіцієнтів еластичності. Тобто якщо величина еластичності кредитного ризику більша від величини еластичності обсягу наданих кредитів, то доцільне коригування кредитної ставки в бік її збільшення. В іншому разі такого коригування робити не потрібно. При цьому оптимальна величина відповідної ставки визначається на перетині двох функціональних залежностей, які розглядаються. Якщо ж означені величини порівняно однакові, доцільне проведення аналізу фактичної зміни кредитних ставок та величини кредитного ризику. Інакше кажучи, в цьому разі зазначається залежність виникнення кредитного ризику від зміни кредитної ставки.

Тож подане явище розкриває в цілому сутність розгляду поданих пропозицій щодо врахування вартості кредитних ресурсів в управлінні кредитним ризиком на підставі

визначення та адаптивного коригування відповідної ціни за наданими позичками. Відмінність даного підходу від класичних методів вирішення поставленого питання полягає не у визначенні прямого додатка до ціни на кредитні ресурси, який пов'язано з величиною кредитного ризику, а перш за все, у визначенні моменту та факту доцільності коригування такої ціни. Основа такого розгляду – аналіз тенденції зміни обсягів наданих ресурсів та їхніх вартісних характеристик, що є змістовним наповненням моделі, зазначеної вище.

Висновки. У результаті проведеного дослідження теоретичних та практичних питань якості кредитного портфеля як банківського сектору України в цілому, так і АТ КБ «Приватбанк», виявлено, що, незважаючи на стрімке скорочення кількості працюючих банків, в цілому, за досліджуваний період, відбулося покращення кредитного портфеля за рахунок ефективної політики Національного банку України та реформам у банківській сфері.

Більш жорсткі умови діяльності банків у секторі кредитування дозволили підвищити якість кредитного портфеля і в досліджуваному нами банку АТ КБ «Приватбанк». Проте на сьогодні мають місце негативні явища у кредитному портфелі банку, які підвищують ризикованість кредитних операцій. На тлі пандемії COVID-19, не зважаючи на подальше здешевлення кредитів, попит як бізнесу, так і населення на кредити знижувався, що призвело до зменшення кредитного портфеля банків. Водночас зарано робити висновки щодо загального впливу пандемії та карантинних заходів на якість кредитного портфеля, оскільки досі існує невизначеність з темпами відновлення окремих секторів економіки та тривалістю кредитних канікул.

Для того, щоб кредитна діяльність банківського сектору мала тенденцію до збільшення та покращення, доцільно було б, по-перше, послабити НБУ обмеження при стрес-тестуванні, адже макроекономічні та інші параметри, що закладені в основу стрес-тестів є досить жорсткими для сьогоднішніх реалій та потребують перегляду; по-друге, полегшити резервні вимоги (для цього доречно б було доповнити перелік прийнятного забезпечення або дозволити банкам включати при оцінці класу фізичних осіб та фізичних осіб-підприємців доходи чоловіка/дружини і т.д.); по-третє, варто створити умови для розвитку іпотечного кредитування, що сприяло б розширенню можливостей банків з управління своїми процентними ризиками та стимулювати довгострокове кредитування.

Для вдосконалення заходів щодо попередження виникнення кредитного ризику, банку слід враховувати вартість кредитних ресурсів в управлінні кредитним ризиком. Це дозволить визначити часовий інтервал та доцільність коригування відсотків за наданими кредитами, що вирішально для вдосконалення інструментарію аналізу в процесі управління кредитним ризиком.

Список використаної літератури

1. Мороз А.М., Савлук М.І., Пуховкін М.Ф. Банківські операції: Підручник. - Київ. 2000. 384 с
2. Бугель Ю. Напрями удосконалення сучасних методів управління банківським кредитним портфелем. Галицький економічний вісник. 2010. №2(27). С.157-163.
3. Карагодова О.О. Проблеми оптимізації структури кредитного портфеля комерційного банку. Банківська справа. № 2. 2020. С.40-42.
4. Арбузов С.Г., Колобов Ю.В. Міщенко В.І. Банківська енциклопедія. Київ. 2011. 504 с.
5. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua/control/uk/index>. (дата звернення: 10.11.2020).
6. Офіційний сайт АТ КБ «Приватбанк». [Електронний ресурс]. – URL: <https://privatbank.ua/> (дата звернення: 11.11.2020).
7. Офіційний сайт інтернет-видання «Фінансовий клуб». [Електронний ресурс]. – URL: <https://finclub.net/ua/news/yakist-rozdribnoho-portfelia-bankiv-v-2020-rotsi-pohirshytsia.html> (дата звернення: 11.11.2020).
8. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс]. – URL: <https://mof.gov.ua/uk> (дата звернення: 11.11.2020).
9. Святко С.А. Аналіз і оцінка фінансової стійкості банку як необхідна умова ефективного банківського менеджменту / С.А. Святко, Р.І. Міллер // Фінанси України. – 2001. – № 8. – С. 48–54.
10. Бровко Л.І., Сорока В.С., Бровко Є.І. Аналіз кредитного портфеля комерційних банків України в сучасних умовах. Економіка та держава. Вип. 11. 2018. С. 86-89
Стаття надійшла до редакції 08.06.2021
Статтю рекомендовано до друку 15.06.2021

References

1. Moroz, A. M., Savluk, M. I., Pukhovkin, M. F. (2000). *Bankivs'ki operatsiyi: pidruchnyk*. Kyiv: KNEU.
2. Buhel, Yu. (2010). *Napryamy udoskonalennya suchasnykh metodiv upravlinnya bankivs'kym kredytnym portfelem*. *Halyts'kyy ekonomichnyy visnyk*, 2 (27), 157–163.
3. Karahodova, O.O. (2020). *Problemy optymizatsiyi struktury kredytnoho portfelya komertsyynoho banku*. *Bankivs'ka sprava*, 2, 40–42.
4. Arbuzov, S. H., Kolobov, Yu. V., Mishchenko, V.I. (2011). *Bankivs'ka entsyklopediya*. Kyiv: Tsentr naukovykh doslidzen Natsionalnoho banku Ukrainy.
5. Ofitsiyyny sayt Natsional'noho banku Ukrainy. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/control/uk/index>.
6. Ofitsiyyny sayt AT KB «Privatbank» (2020). Retrieved from: <https://privatbank.ua/>.
7. Ofitsiyyny sayt internet-vydannya «Finansovyy klub» (2020). Retrieved from <https://finclub.net/ua/news/yakist-rozdribnoho-portfelia-bankiv-v-2020-rotsi-pohirshytsia.html/>.
8. Ofitsiyyny sayt Ministerstva finansiv Ukrainy (2020). Retrieved from URL:<https://mof.gov.ua/uk>.
9. Svyatko, S. A., Miller, R. I. *Analiz i otsinka finansovoyi stiykosti banku yak neobkhdna umova efektyvnoho bankivs'koho menedzhmentu*. *Finansy Ukrainy*, 8, 48–54.
10. Brovko, L. I., Soroka, V. Ye., Brovko, Ye. I. (2018) *Analiz kredytnoho portfelya komertsyynykh bankiv Ukrainy v suchasnykh umovakh*. *Ekonomika ta derzhava*, 11, 86–89.

The article was received by the editors 08.06.2021

The article is recommended for printing 15.06.2021

Victoria Kovalenko

D.Sc. (Economics), Professor, Professor, Department of Banking, Odessa National University of Economics, 8, Preobrazhenskaya Street, , Odessa, 65000, Ukraine, e-mail: kovalenko-6868@ukr.net; ORC ID:0000-0003-2783-186X

Valeria Kochorba

PhD of economics, Associate Professor, Educational and Scientific Institute Karazin Banking Institute V.N. Karazin Kharkiv National University ,

4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine, e-mail: kochorba33@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-5509-680X

Nelya Koval

Master degree student Educational and Scientific Institute Karazin Banking Institute V.N. Karazin Kharkiv National University, 4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine, e-mail: nkoval2907@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-2439-2024

STUDY OF THE CURRENT STATE OF THE CREDIT PORTFOLIO OF UKRAINIAN BANKS AND THE EFFICIENCY OF ITS MANAGEMENT

Abstract. In conditions of intensified competition, banks, expecting a profit, can place their assets in high-risk instruments, which can lead to loss of liquidity and solvency. The responsibility of the bank's management for the strategic goals of the bank's financial development is growing. Under these circumstances, the role of theoretical and practical aspects of the formation of the bank's financial strategy increases. But it should be remembered that the basis of financial stability and strategic development is the formation of an effective credit policy, which can provide a clear strategy.

The strategy is a tool for implementing the strategic management of the bank, which is an activity related to defining the goals and objectives of the organization and ensuring the relationship between the organization and the external environment and, in turn, meets its internal capabilities and allows it to remain receptive to external requirements.

The significance of the essence of the loan portfolio was investigated, in particular, the concept of "bank loan portfolio" and its role were clarified. The peculiarities of the concepts of "size" and "structure" of the loan portfolio are determined. The article analyzes the dynamics of the loan portfolio of banks and their number as of January 1, 2018-2021, outlines the factors that have a direct impact.

In addition, the loan portfolio of one of the largest systemic banks in Ukraine - JSC CB "PrivatBank" was studied and an assessment of its structure and quality was provided.

To improve measures to prevent credit risk, the bank should take into account the cost of credit resources in credit risk management. This will determine the time interval and the appropriateness of adjusting interest on loans, crucial for improving the tools of analysis in the process of credit risk management.

The conclusions present recommendations for the banking sector of Ukraine in order to further improve lending and improve the loan portfolio of Ukrainian banks.

Key words: *loan portfolio, loan portfolio dynamics, loan portfolio quality, loan portfolio size, loan portfolio structure.*

JEL Classification: G21

Formulas: 0; fig.: 7, tabl.: 0, bibl.: 10